

VISIE

BLAD MET EEN MENING VOOR EEN WERELD IN BEWEGING

VISIE-ONDERZOEK

71 procent van de Vlamingen vindt vermogensbelasting topprioriteit

Hoe willen de politieke partijen de taart verdelen?

69.000 Vlaamse jongeren wachten op hulp

Schrijver Stefan Hertmans kijkt uit naar de verkiezingen

De cipier spreekt uit ervaring

West-Vlaanderen Regenwater krijgt een tweede leven

ZORG

Tijdelijk personeel, duurder voor patiënten

Op een jaar tijd zijn liefst zesmaal meer zelfstandigen en uitzendkrachten als zorgpersoneel aan het werk in woonzorgcentra, blijkt uit cijfers van het Vlaams Departement Zorg. Het gaat inmiddels om 7 procent van het totale zorgpersoneel.

‘Vóór de pandemie konden zelfstandigen niet werken als zorgpersoneel’, zegt Olivier Remy, coördinator voor de non-profit-sectoren van ACV Puls. ‘Maar om het personeelstekort op te vangen, werd een poort geopend die nog maar moeilijk te sluiten is.’

De tijdelijke krachten zijn duurder door de marge die het uitzendkantoor neemt, waardoor noodzakelijke investeringen,

zoals in meer personeel of infrastructuur, uitblijven. Zelfstandigen grijpen de personeelskrapte aan om meer te factureren. Dat drijft de prijs op voor de bewoners van wzc’s. Bovendien eisen ze de beste uurroosters op, waardoor vaste werknemers met moeilijke uren overblijven.

Het is nu aan de overheid, vindt ACV Puls, om in overleg met de vakbonden de toename aan banden te leggen van die weliswaar aantrekkelijke, maar op lange termijn onzekere statuten, die de betaalbaarheid van woonzorgcentra onder druk zetten. ‘Betere loon- en arbeidsvoorwaarden voor werknemers met een vast contract zijn daarvoor essentieel.’ ■

STAGIAIRS

Amper 4 procent krijgt woon-werkvervoer terugbetaald

Uit de voorlopige resultaten van een bevraging van Jong ACV bij meer dan duizend stagiairs blijkt dat slechts vier procent een vergoeding voor verplaatsingskosten ontvangt, terwijl ongeveer de helft moeilijk die kosten van en naar de stage kan dragen. ‘Bovendien hebben studenten soms ook extra kosten’, vertelt Joke Vrijs van Jong ACV. ‘Bijvoorbeeld een student verpleegkunde die niet op de personeelsparking van het ziekenhuis mocht staan, maar moest uitwijken naar de bezoekersparking waar ze een hoog dagtarief moest betalen.’ Het ACV eist een wetgevend kader.

Uit onderzoek blijkt dat de helft van de ongeveer drie miljoen jongeren in de EU die elk jaar een stage volgen in het kader

van hun opleiding, daarvoor niet betaald wordt. Meer zelfs, niet elke stage is kwalitatief en stagiairs worden vooral ingezet als goedkope arbeidskrachten.

Europees Parlementslid voor Groen Sara Matthieu ijvert voor een einde aan onbetaalde stages. ‘Alleen wie voldoende centen heeft, kan nu een stage lopen en ervaring opdoen. Met een aanbeveling op LinkedIn betalen studenten hun rekeningen niet.’ ■

~ Jong ACV geeft je de kans om je verplaatsingskosten als stagiair terug te winnen. Vul de enquête vóór 30 juni in via www.hetacv.be/stagiairs

Lees, studeer, denk na!

~ Foto ID/Joren De Weerd

De strijd om uw stem is begonnen, de verkiezingen zijn nauwelijks twee maanden ver. Al onze partnerorganisaties geven in hun ledenbladen aan wat voor hen de thema’s zijn die de volgende regeerperiode aan bod moeten komen. Ze verwijzen terecht naar de vraagstukken van morgen: kleine en grote dingen.

Niet bij je vrienden, op je werk, of op school geraken omdat het openbaar vervoer niet aangepast is, bijvoorbeeld. Dat lijkt een klein probleem. Behalve als je het zelf bent die er niet geraakt! De opwarming van de aarde lijkt het omgekeerde: een wereldvraagstuk dat

ons individuele leven overstijgt. Behalve als het zeepeil met één meter stijgt en je in Bornem aan de Schelde woont. Dan is het opeens heel echt!

Zo kan ik talloze voorbeelden geven. Politieke partijen laten nu al weten dat ze soms tot wel honderd organisaties over de vloer krijgen met wensen en eisen. Dat is typisch voor België. Het is een teken dat ons middenveld zich actief roert.

Wat gaan we doen om te beslissen wie onze stem krijgt? Ik geef aan mijn kinderen hetzelfde advies als wat ik kreeg van mijn vader. ‘Je bent een grote jongen, Peter’, zei hij. ‘Er is geen excuus:

lees de verkiezingsprogramma’s, denk na over wat je belangrijk vindt en laat je niet vangen aan mooie woorden.’

Ik probeer me in deze periode niet te veel te ergeren aan wat ik lees bij extreme partijen, zoals voorstellen die groepen tegen elkaar opzetten of die onverdraagzaamheid ademen. Jij, als lezer, hebt vast begrepen dat wij met beweging.net de politieke stiel daarvoor veel te belangrijk vinden. Ik reken op jullie! Kies goed. ■

Peter Wouters, Voorzitter beweging.net

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - [Lezersbrieven lezers@visieredactie.be](mailto:lezersbrieven@visieredactie.be) - [Abbonementen abbonementen@visie.net](mailto:abbonementen@visie.net) - [Verantwoordelijke uitgever](mailto:verantwoordelijke@visie.net) Liesbeth De Winter - Redactie Simon Bellens, Nils De Neubourg, Dominic Zehnder, Lies Van der Auwera, Djoirven Ariën, Darius Cortez Cazas, Lieven Bax, Tinne Van Woensel, Rooni Theeboom, David Vanbellinghen, Sim Geerts, Sofie Buysse, Martine Creve - Hoofdredactie An-Sofie Bessemans, Wim Troch - Vormgeving Gevaert Graphics - Druk Coldset Printing Partners - Visie verschijnt maandelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van CM, ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC META, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten - De beschrijving van de CM-diensten en -voordelen in deze publicatie heeft enkel een informatieve waarde. Bij twijfel of betwisting gelden enkel de statuten van het ziekenfonds. Meer info: www.cm.be/statuten

Nora (22): 'Wachtlijsten zijn een sluipende moordenaar'

'Mama belt nu elke dag naar de psycholoog, maar er is nog geen plaats voor mij.' Het niet-zo geheime dagboek van CM maakt pijnlijk duidelijk waar de zoektocht naar hulp voor jongeren met mentale problemen vaak op neerkomt: wachten.

→ Tekst Djorven Ariën
→ Foto Bart Dewaele

En op de vijf jongeren in ons land kampt met psychische problemen. Zeker 69.000 Vlaamse jongeren met mentale problemen wachten op hulp. Dat loopt vaak op tot een jaar of langer. CM wil dat de komende regeringen een topprioriteit maken van de mentale gezondheid van jongeren. Daarom lanceerde het ziekenfonds samen met schrijfster Hind Eljadid het dagboek van Amal, gebaseerd op echte dagboekfragmenten van jongeren.

Bang om te eten

Ook de 22-jarige Nora stuurde een fragment in. 'Rond mijn zestiende begon ik me slecht te voelen. Ik heb heel veel angsten en maak me grote zorgen over wat anderen van me denken. Omdat ik dacht dat ik te dik was, begon ik steeds

minder te eten. Tot ik uiteindelijk bijna niet meer at. Ik zat op kot dus kon het verstoppen voor mijn ouders. Ik ben op twee maanden tijd heel snel achteruitgegaan.'

'Uiteindelijk kwam ik op een wachtlijst voor een opname terecht. Vijf maanden lang stonden mijn ouders machteloos. Op mijn traumatherapeut heb ik een jaar moeten wachten, voor de diagnostiek van ASS zelfs vier jaar.'

'Dat je zo lang moet wachten op een behandeling zouden we bij een tumor niet accepteren', stelt Koen Lowet, expert geestelijke gezondheidszorg bij CM. 'Maar toch is dat voor bijvoorbeeld een eetstoornis helaas de realiteit. Hoe later de hulp komt, des te ernstiger de psychische problematiek wordt.'

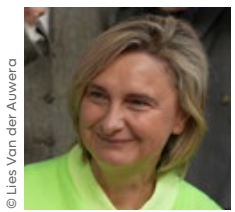
Nora verloor zo twee vriendinnen. 'Wachtlijsten zijn een sluipende moordenaar. Er moet echt iets veranderen. Ondertussen word ik zelf begeleid door een diëtiste, psychiater en therapeut, na een lange zoektocht en vier opnames. Veel steun heb ik aan mijn therapiehond. Zonder Vita zou ik er niet meer zijn, zij is mijn beste vriendin.'

Preventie

'De ministers van Welzijn en Volksgezondheid zetten al grote stappen vooruit', zegt CM-voorzitter Luc Van Gorp. Met aanbevelingen wil het ziekenfonds die lijn doorzetten. 'Het zorglandschap moet eenvoudiger zodat jongeren en hun omgeving sneller hun weg vinden, en het zorgaanbod moet in elke regio stijgen.'

'We moeten ook de oorzaken van mentale problemen aanpakken. Investeer in de eerste duizend dagen van kinderen. Dat kan door het geboorteverlof uit te breiden tot één jaar, te verdelen onder beide partners. Jonge ouders verdienen tijd. Daarnaast moet mentale gezondheid ook op school bespreekbaarder worden, en moeten we leerkrachten in opleiding

HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN EN VOLKSGEZONDHEID (CD&V)

© Lies Van der Auwera

'We zorgden voor meer OverKop huizen in Vlaanderen en Brussel. Daar kun je tot je 25 jaar binnenlopen voor activiteiten en professionele therapeutische hulp. Intussen zijn het er al meer dan zestig, en in februari hebben we middelen vrijgemaakt voor 23 extra huizen. Daarnaast willen we met de Huizen van het Kind, gericht op aanstaande ouders en gezinnen met jonge kinderen, preventie, vroegdetectie en vroeginterventie realiseren. Nog deze legislatuur lanceren we zes proefprojecten. Wat ons betreft de voorbode van een structurele uitbouw.'

FRANK VANDENBROUCKE, FEDERAAL MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID (VOORUIT)

© Bart Dewaele

'In 2021 zijn we gestart met de uitrol van een toegankelijk eerstelijnsaanbod geestelijke gezondheidszorg. Psychologische zorg veel sneller en dichterbij kinderen en jongeren brengen is belangrijk. Met een omvangrijke investering en een grondige hervorming willen we kinderen en jongeren met psychologische problemen veel sneller op de radar krijgen en helpen. Om erger te voorkomen. Sinds 1 februari kunnen alle kinderen en jongeren, jonger dan 24 jaar, gebruikmaken van een gratis aanbod. De campagne *Spreek erover* van het Riziv brengt dat onder de aandacht.'

trainen om mentale problemen te herkennen.'

Dat vraagt inspanningen van alle politici, beseft Van Gorp, ook van wie de sleutel heeft tot oplossingen voor kinderarmoede, slechte huisvesting en het lerarentekort. 'Tegelijk doen we een oproep aan elke Vlaming. Ik wil dat iedereen die dit dagboek leest, voelt wat het is voor een jongere om te worstelen met mentale problemen en daarnaar handelt in contact met jongeren.'

Bekijk ook de video op www.visie.net

De vergrijzingsgolf zwelt aan: tegen 2050 zullen er in ons land dubbel zoveel 80-plussers zijn als vandaag. Steeds meer mensen leven langer, maar leven we beter? Afgelopen week stelde CM een nieuwe studie voor naar het gezondheidsprofiel van onze ouderen.

→ Luc Van Gorp, Voorzitter CM

Grijzer maar niet wijzer

Uit de studie blijkt dat 62 procent van de 65-plussers aan een hart- en vaatziekte lijdt, 41 procent een risico op trombose loopt, 18 procent diabetes heeft en 13 procent met een psychische aandoening kampt. Onze ouderen vertonen ook een grote socio-economische kwetsbaarheid, zeker naarmate ze hoogbejaard worden. 45 procent van de 80-plussers heeft een statuut van verhoogde tegemoetkoming. Dat wijst op een beperkte financiële slagkracht. De percentages van ouderen in dat statuut die met de hierboven opgesomde aandoeningen kampen, liggen bovendien een stuk hoger dan het gemiddelde. Bij ouderen is er sprake van gezondheidsongelijkheid.

budgettaire soberheid. Vaak komt de gezondheidszorg daarbij in het vizier als mogelijke af te slanken kostenpost.

Er gaat veel geld om in de gezondheidszorg, en er zijn vast en zeker efficiëntiewinsten te halen door onder andere het ziekenhuislandschap te hertekenen. Ik vrees echter dat de bespaarlust zal leiden tot een grotere gezondheidskloof. Aangezien de hoeveelheid mensen die vandaag recht heeft op een verhoogde tegemoetkoming al openlijk in vraag wordt gesteld, vrees ik dat we vooral grijzer worden, maar nog niet veel wijzer. ■

Onze ouderen consulteren frequent zorgverstrekkers: negen op de tien gaan minstens eenmaal per jaar naar de huisarts, één op de vijf werd opgenomen in het ziekenhuis of belandde op de spoed, een kwart maakte gebruik van daghospitalisatie.

Het is duidelijk dat niet iedereen oud wordt in goede gezondheid. Onze gezondheidszorg staat voor een enorme maatschappelijke uitdaging. In de aanloop naar de verkiezingen manen tal van politici aan tot

WIN Het niet-zo geheime dagboek

Visie mag 10 exemplaren weggeven van *Het niet-zo geheime dagboek*. Maak kans en stuur vóór 25 april een antwoord op de vraag 'Wie schreef *Het niet-zo geheime dagboek*?' naar info@visieredactie.be, of per brief naar Visie, PB 20, 1031 Brussel.

1.

CONCERT

Voor de menselijkheid

Zondag 5 mei brengen artiesten, burgers, het middenveld en bedrijven 8 uur lang de boodschap dat ieder mens een eerlijke kans moet krijgen op een waardig bestaan in een menselijke samenleving. Met onder meer Bart Peeters, Selah Sue, Stan Van Samang, Absynthe Minded, Portland, Filip Kowlier en Wannes Cappelle.

~ Sint-Jansplein in Antwerpen, van 13 tot 21 uur, gratis www.505concerten.be

2.

WANDELEN

Op zoek naar de stilte

Veel mensen vinden stilte in hun leven belangrijk. Vrijtijdsorganisatie Pasar speelt hierop in met de begeleide 'Beleef de stiltewandelingen' in Hamont-Achel. Tijdens de Week van de Vrije Tijd van 28 april tot 5 mei ontdek je nog veel meer activiteiten op hun website.

~ www.pasar.be
Stiltewandelingen op 5 mei en 2 juni

Breintrein

					5	1
	1	7			4	9
4				2		3
		6	7	8	3	
	9		4			
2			6	1		
	5			8	1	7
	7	1		5	8	
						2

NIEUW FINANCIERINGSMODEL

Meer tijd van de huisarts voor de patiënt

Meer dan honderddertig huisartsen kiezen voor het nieuwe financieringsmodel van minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke (Vooruit). Dat betekent dat hun inkomsten minder afhankelijk worden van het aantal raadplegingen, waardoor zij meer tijd kunnen vrijmaken voor onder andere tussentijdse opvolgingen of meer tijd per patiënt kunnen uittrekken.

De aangesloten praktijken ontvangen daarnaast extra premies, waarmee zij bijvoorbeeld een verpleegkundige kunnen aanwerven, die bepaalde taken zoals bloedafnames kan uitvoeren. Daardoor krijgt de huisarts zelf meer ruimte voor patiëntencontact. 'Een belangrijke

stap', benadrukt CM-voorzitter Luc Van Gorp, die hoopt dat meer huisartsen zullen volgen. ■

ONDERWIJS

Condooms geschrapd uit minimumdoelen

Relationele en seksuele vorming maken geen onderdeel meer uit van de minimumdoelen in het secundair onderwijs. Uit de studie *Jongeren en Gezondheid* blijkt nochtans dat het condoomgebruik bij jongeren is gedaald. Tegelijkertijd zit het aantal seksueel overdraagbare aandoeningen in de lift en komen jongeren via sociale media vaak in contact met misinformatie.

'De school is een belangrijke plek om aan preventie te doen', stelt CM-voorzitter Luc Van Gorp. Ook Sensoa klaagt aan dat enkel nog 'het functioneren van de organen van het voortplantingsstelsel' een doel is in het secundair onderwijs en dat informeren over condooms en

wederzijdse toestemming niet langer verplicht is. Het expertisecentrum wijst erop dat 'de keuze wat in de minimumdoelen blijft, een politieke aangelegenheid is.' ■

'Wees nooit zeker van je stuk. Al zeker niet van andermans stuk. Wees niet zomaar gehoorzaam. Geloof niet iemand die daar vooraan simpele antwoorden staat te roepen.'

~ KOENRAAD TINEL

De negentigjarige kunstenaar Koenraad Tinel, zoon van een collaborateur, over extreemrechts dat weer breder voet aan de grond krijgt (DS Weekblad)

VERKIEZINGEN

Voorzittersdebat

In de aanloop van Rerum Novarum organiseert beweging.net een voorzittersdebat in het kader van de federale, Vlaamse en Europese verkiezingen. Sammy Mahdi (CD&V), Nadia Najji (Groen), Tom Ongena (Open VLD), Raoul Hedebouw (PVDA) en anderen zullen de degens kruisen onder leiding van vtm-journalist Karel Lattrez. Het debat vindt plaats in Thor Park in Genk op 7 mei om 18 uur. ■

~ www.verkiezingen.net

RACISME

Bijna helft racismeklachten speelt op de arbeidsmarkt

Voor de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie op 24 maart onthulde Unia nieuwe cijfers over racisme. In 2023 opende de onafhankelijke openbare instelling 670 dossiers over zogenaamd 'raciale' criteria. Bijna een derde daarvan, zo'n 200, waren arbeidsmarktgerelateerd. Bijna de helft van die dossiers gaat over problematische arbeidsrelaties zoals pesterijen of discriminatie bij aanwervingsprocedures. Net als Unia pleit het ACV daarom voor een verplicht preventiebeleid op het

werk, praktijktesten en een versterking van de arbeidsinspectie.

Het aantal klachten over racisme in de gezondheidszorg dat Unia bereikt is veel geringer. Een sprekend voorbeeld was de melding van een stagiaire die van een professionele zorgverlener te horen kreeg dat de patiënt leed aan het 'mediterrane syndroom', daarmee bedoelend dat patiënten uit het Middellandse Zeegebied klachten of symptomen overdrijven. ■

HET CIJFER

27

Van alle personen die na een fietsongeval in het ziekenhuis terechtkomen, heeft 27 procent schade aan het hoofd. Met de slogan *Breek er je hoofd niet over, draag je fietshelm* wil de Hersenletsel Liga alle fietsers aanmoedigen om een helm te dragen om niet-aangeboren hersenletsel te voorkomen.

langer thuis in je eigen huis

Bij het ouder worden heb je vaak hulp nodig om nog zelfstandig je plan te kunnen trekken. Goed helpt je om zo lang mogelijk gezond en comfortabel thuis te wonen, met oog voor valpreventie.

- grote en kleine hulpmiddelen waarmee je veilig en comfortabel in je eigen huis kan wonen
- gericht advies over aanpassingen aan je leefomgeving maakt van je huis een veilige thuis

Maak een afspraak via www.goed.be/afspraak of 03 205 69 29.

ontdek onze uitgebreide webshop via www.goed.be/webshop

samen met

goed
thuiszorgwinkel

'Ik weiger een mopperende oude man te worden'

BIO

Stefan Hertmans (73)

Auteur van onder meer *Oorlog en terpentijn* en *De bekeerlinge*. Naast romans schrijft Hertmans al meer dan veertig jaar dichtbundels, toneelteksten en essaybundels. Voor dat hele oeuvre ontving hij in 2019 de gerenommeerde Constantijn Huygensprijs. Kenners noemen zijn werk literair en esthetisch, maar ook de sociale kritiek kenmerkt Hertmans' teksten.

Recent verschenen zijn twee laatste publicaties *Verschuivingen* en *De essays. 1982-2022*.

Hoe houden we onze democratie gezond en werkbaar? Die vraag houdt Stefan Hertmans, een van de meest gelezen en gelauwerde schrijvers van de afgelopen jaren, almaar meer bezig. 'We belanden van een maatschappij in zuilen in een maatschappij van bubbels.'

→ Tekst Nils De Neubourg → Foto's Bart Dewaele

HERTMANS → 'Ik schrijf niet zozeer omdat ik iets te zeggen heb, maar eerder omdat ik zelf over bepaalde vragen wil nadenken. Pas naarmate je schrijft, leer je dingen te zeggen. Achteraf kun je in het beste geval vaststellen dat je iets te vertellen had.'

Naast schrijven gaf u een veertigtal jaren les. Daarover zei u dat u spreekt met leerlingen omdat u soms twijfelt, niet omdat u alles zeker weet.

HERTMANS → 'Soms gaf ik heel traditioneel les vanachter de lessenaar. Je hebt een mandaat gekregen om bepaalde kennis over te dragen aan studenten. Het was niet zomaar gezellig kletsen in de klas. Tegelijk mochten studenten me op elk moment onderbreken. Een lang gesprek is voor mij een mooi resultaat van een les. Maar daarvoor heb je wel een basis nodig, zoals harde kennis over moeilijke filosofische problemen of maatschappelijke onderwerpen. Die twee horen samen.'

Vindt die dialoog vandaag nog voldoende plaats?

HERTMANS → 'De dialoog met jongeren vindt altijd en overal plaats. Maar of er voldoende naar jongeren wordt geluisterd, is een andere vraag. Je kunt van jongeren niet verwachten dat zij vragen kunnen beantwoorden waar ze nog niet aan toe zijn. Als je jong bent, kun je niet alles weten, of zelf beslissen. Door jongeren voortdurend de boodschap te geven dat ze zelf keuzes moeten maken, of te bestoken met kreten als 'you are your own master' lever je hen over aan eenzaamheid.'

We krijgen, jong en oud, nochtans dikwijls te horen: je toekomst heb je helemaal zelf in handen.

HERTMANS → 'Dat klopt zeker niet

helemaal. Onder andere sociale, psychologische, economische of demografische omstandigheden spelen een rol. Niet iedereen begint gelijk aan de meet. Democratie begint juist waar we die illusie doorprikken.'

Democratie begint wanneer we de illusie doorprikken dat we allemaal gelijk aan de meet starten.

→ STEFAN HERTMANS

Even populair is het om te zeggen dat er te weinig naar mensen wordt geluisterd. Dat zou leiden tot de populariteit van partijen als Vlaams Belang of PVDA.

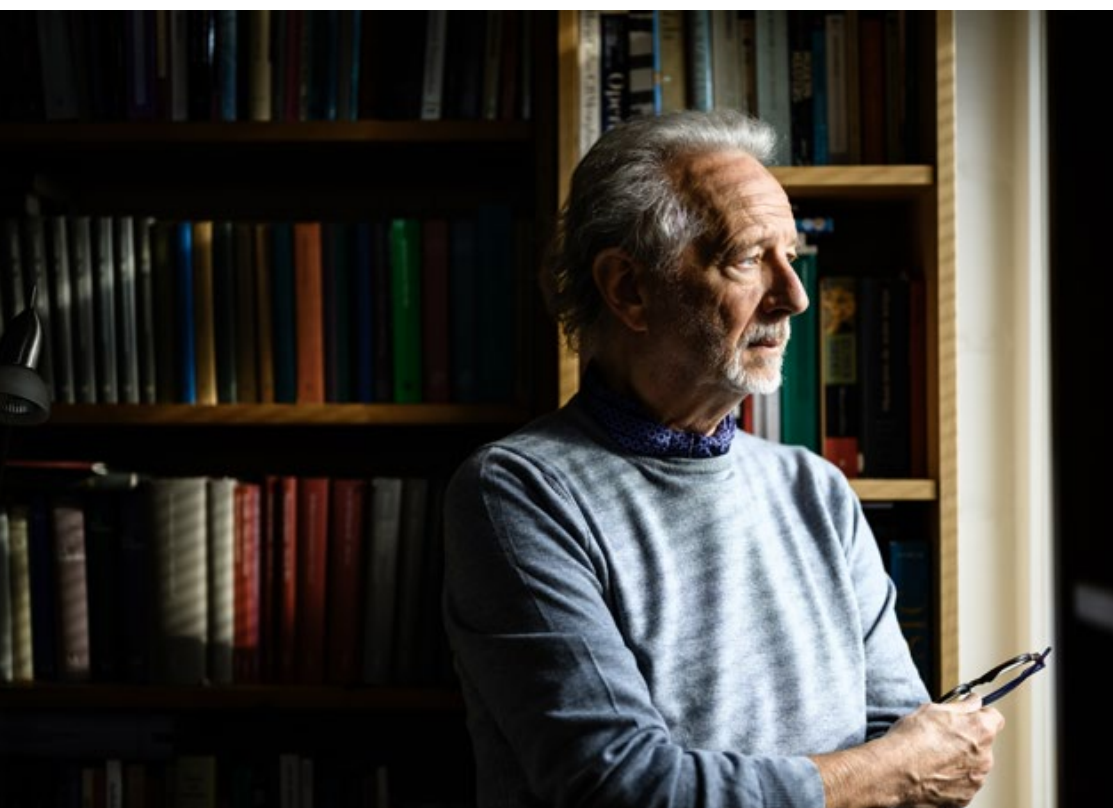
HERTMANS → 'Journaals zitten tegenwoordig vol met vormen van valse participatie, met mensen die mogen komen zeggen dat ze het erg vinden dat er een brand is geweest ... Radioprogramma's zijn interactief geworden: je kunt live mailen of berichten sturen. De media bieden zo een valse intimiteit. We zijn zogenaamd voortdurend in gesprek, en toch hebben zoveel mensen het gevoel dat ze niet worden gehoord. Je ziet bijvoorbeeld hoe een deel van de lagere middenklasse het steeds moeilijker krijgt om de eindjes aan elkaar te knopen, zonder dat het daar werkelijk over gaat. Die mensen zijn kwaad, maar gebruiken niet de politieke macht om hun grieven hoorbaar te maken.'

Jaren geleden zei u dat we naïviteit nodig hebben in de samenleving. Is dat vandaag nog het geval?

HERTMANS → 'We zijn net erg bang om naïef bevonden te worden. Van de weer-

>>

>> omstuit doen we ons dan maar sceptisch, stoer, cool ... voor. Ik bedoelde met die naïviteit een soort idealisme, door niet altijd sceptisch of de slimste te proberen zijn. Laat je niet intimideren als iemand neerbuigend doet omdat je empathie hebt met anderen. Je moet dingen durven zeggen en voelen, ook al zal er altijd iemand in de coulissen lachen.'

'Die angst zie je ook in de politiek. Veel politici zijn bang om grote woorden uit te spreken, terwijl we die misschien nodig hebben. Daarmee bedoel ik geen slogans of beloftes voor de verkiezingen, maar gemeente boodschappen die mensen kunnen mobiliseren. Het middenveld laat zien dat er elke dag mensen in de luwte mobiliseren. Dat zijn de helden die onze sociale zorgstaat rechthouden.'

Er zijn nu partijen die met hun gigantische rijkdom een vastgoedimperium opbouwen, waardoor ze voor de komende generaties op rozen zitten.

– STEFAN HERTMANS

Enkele maanden geleden stond uw naam onderaan een open brief met de oproep om de partijfinanciering te hervormen. Ondertussen is duidelijk dat dat voor de verkiezingen niet meer zal gebeuren. Tast zoiets het idealisme aan?
HERTMANS – 'Dat is werkelijk schandalig en moreel schokkend. De partijfinanciering en de regels daarvoor kwamen voor een deel voort uit het uitroeien van favoritisme en corruptie, maar zo werd een nog veel groter kwaad gesticht. Er zijn nu partijen die met hun gigantische rijkdom een vastgoedimperium opbouwen, waardoor ze voor de komende generaties op rozen zitten. Het grootste probleem is dat niet al die partijen democratisch denken.'

Lukt het u dan om hoopvol naar de verkiezingen te kijken?
HERTMANS – 'Ik kijk vol spanning naar wat er gaat gebeuren. Als de twee Vlaams-nationalistische partijen de meerderheid halen, kunnen er heel rare scenario's volgen. Tot de verbijstering van velen vertaalt de sociale onrust zich in stemmen voor partijen die niet sociaal denken. Dat bijna een op de vier mensen in een democratische samenleving, waar we het

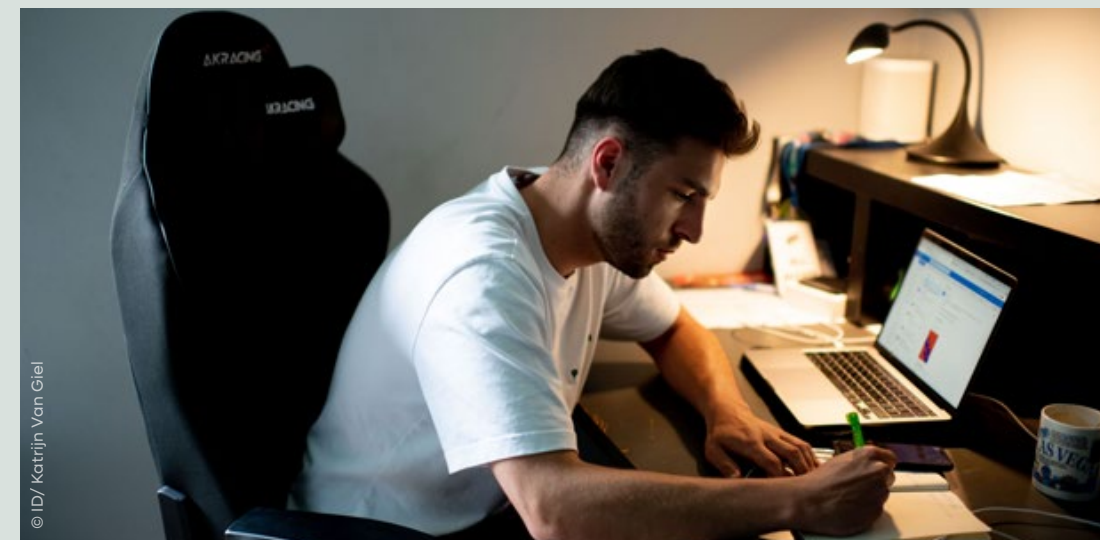
uiteindelijk niet zo slecht hebben, toch een zo radicaal ongenoegen kent, waardoor ze op een partij stemmen met duidelijke antidemocratische en zelfs racistische standpunten, kan er bij mij niet in.'

Misschien vinden zij dat de andere partijen geen antwoord hebben op hun klachten?
HERTMANS – 'Dat heeft natuurlijk te maken met het instorten van de centumpartijen en het verdwijnen van de zuilen. We belandden van de maatschappij van zuilen in een maatschappij van bubbels. In die bubbels kun je haast hysterisch mobiliseren voor korte tijd, maar ze spatten daarna weer uit elkaar. Daardoor zitten mensen in een echokamer en blijven ze toch geïsoleerd. Het gaat er niet om of je voor of tegen een bepaalde partij bent, maar voor welke oplossing voor hedendaagse problemen je wilt kiezen. Met die negativiteit hebben sociale media ook te maken.'

Welke lichtpunten ziet u?
HERTMANS – 'De jonge generaties. Ik weiger een *grumpy old man* te worden en kijk liever naar wat positief is: het klimaatactivisme, of de manier waarop de integratie razendsnel gaat. Voor de generatie van mijn zoon van 28 jaar is identiteit eigenlijk geen punt meer. Migratie is vooral sociaalpsychologisch een probleem, omdat mijn mopperende generatie het nog steeds niet gewoon is om *vreemde* mensen op straat te zien. Soms denk ik: *wat een verbittering, wat een ongeduld*. Terwijl we bijvoorbeeld in de zorgsector veel nieuwe werkrachten nodig hebben. Nederland gaat dan momenteel door een soort crisis, maar ze staan er – zeker in de steden – al heel wat verder op dat vlak. Dat valt je op als je even weg bent uit Vlaanderen en terugkomt. Dan merk je plots de grimmige sfeer bij de bakker op. We zijn van oudsher al wat geslotener, maar we verloren nog een deel van onze spreekcultuur. Daar zouden we echt aan moeten werken: het gesprek van alledag in de publieke ruimte met elkaar hervatten.' ■

EERDER WAAR

Telewerken is voorbehouden aan hogeschoolden

Een op de drie Belgen kan soms van thuis werken. Maar die mogelijkheid is zeer afhankelijk van het opleidingsniveau. Iets meer dan de helft van de hogeschoolden werkt soms van thuis uit, tegenover amper een op de twintig kortgeschoolden.

De opkomst van thuiswerk was de voorbije jaren een grote verandering in hoe we ons werk organiseren. Tijdens de coronacrisis ontdekten heel wat mensen hoe thuiswerk toeliet om werk en gezin beter met elkaar te combineren. Jacques Wels, hoogleraar aan de Universiteit Libre de Bruxelles (ULB), onderzocht de mentale impact van telewerk. Hij concludeerde dat die tijdens de coronapandemie overwegend positief was. 'De vraag is nu hoe dat in normale tijden evolueert.'

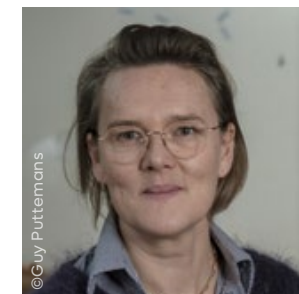
Tegelijk overschatten wij hoe groot de groep is die kan telewerken, zegt Maarten Hermans, expert welzijn op het werk van het ACV. 'Omdat er enorm veel over thuiswerk gepraat wordt, door mensen die zelf thuiswerken, wordt het debat vertekend. Maar er is een grote groep die nooit de kans heeft gehad, ook niet tijdens de lockdown, om kennis te maken met andere manie-

ren van werken.' Dat blijkt ook uit nieuwe cijfers van Belgisch statistiekbureau Statbel. In 2023 werkte ongeveer één op de drie werknemers in België soms van thuis uit, terwijl dat voor de coronacrisis slechts een op de vijf was. Daarbij zijn het vooral de hogeschoolden die van thuiswerk kunnen genieten. Iets meer dan de helft van hen geeft aan soms thuis te kunnen werken, terwijl dat bij de middengeschoolden net geen veertien procent is en bij de kortgeschoolden amper een op de twintig.

Van de mensen die nooit thuis werken, geeft volgens Statbel ongeveer een op de acht aan voltijds op kantoor te moeten werken omdat de baas dat wil, hoewel zij hun werk deels wel van thuis uit zouden kunnen uitvoeren. Hermans: 'Dat heeft deels te maken met de onwil om de arbeid anders te organiseren, maar evenzeer met macht. Je moet in staat

zijn om je rechten af te dwingen voor een betere werk-privébalans. Als er een vakbond op je werk is, lukt dat beter.' Daarin wordt hij bijgetreden door Wels: 'De aanwezigheid van vakbonden op de werkvloer heeft een positieve invloed op flexibele arbeidstijdregelingen en op het welzijn op het werk. Er is een duidelijk verband tussen een slechter sociaal overleg en minder welzijn op het werk.'

'Meer controle over je werktijd, plaats en inhoud heeft een meetbaar positief effect op je welzijn op het werk en op het evenwicht tussen werk en privé', besluit Hermans. 'Voor functies waarbij specifiek werk van thuis moeilijker te organiseren is, is het extra belangrijk dat werknemers voldoende inspraak en autonomie krijgen in de invulling van bijvoorbeeld hun uurrooster, werkplanning en takenpakket.' ■

Caroline Lebbe, geneesmiddelenexpert CM

Moet de apotheker mij wijzen op een generisch alternatief?

'Een generisch geneesmiddel bevat dezelfde actieve bestanddelen in dezelfde dosis als een medicijn met een merknaam. De prijs kan echter soms verschillen. In de meeste gevallen zijn generische middelen goedkoper.'

'Strikt genomen is de apotheker niet verplicht om je te wijzen op het bestaan van een generisch middel. Maar het antwoord ligt iets complexer.'

'Als de arts een medicijn op merknaam voorschrijft, mag de apotheker dat niet zomaar vervangen door een ander middel. Strikt genomen moet de apotheker afleveren wat er op het voorschrift staat. Wel bestaat er sinds kort een uitzondering in de wet, bij onbeschikbaarheid van geneesmiddelen.'

'Als de arts op stofnaam voorschrijft, is de apotheker verplicht om een product uit de lijst van de goedkoopste af te leveren aan de patiënt. Ook bij antibiotica is de apotheker verplicht om je een middel uit de lijst van de goedkoopste te geven, zelfs wanneer de arts de merknaam voorschrijft.'

'Heb je geen voorschrift van de dokter? Dan is je apotheker strikt genomen niet verplicht om je te wijzen op het goedkoopste middel. Daarom willen we als ziekenfonds patiënten aanmoedigen om hier zelf altijd actief naar te vragen. Daarnaast zou een patiënt al bij consultatie bij de arts kunnen vragen naar een voorschrift op stofnaam. De apotheker zal hem zo gegarandeerd een geneesmiddel afleveren uit de lijst van de goedkoopste.' ■

De verkiezingen worden een strijd om eerlijke belastingen

Almaar meer politieke partijen komen met concrete voorstellen om een hogere bijdrage te vragen van de grootste vermogens. De komende verkiezingen zetten de strijd voor een rechtvaardige fiscaliteit op scherp.

– Tekst **Simon Bellens**

Toen minister van Financiën Vincent Van Peteghem (CD&V) zijn grote belastinghervorming op het laatste nippertje in scherven zag vallen in de zomer van 2023, vertelde hij aan Visie dat hij zijn gestrande poging niet als een mislukking zag. 'We hebben de discussie over een fiscale hervorming de huiskamers binnengebracht. Het draagvlak om er werk van te maken is enorm toegenomen.'

Dat blijkt uit de verkiezingsprogramma's in de aanloop van de verkiezingen van

De rijkste 1 procent Belgen bezit naar schatting 24 procent van al het vermogen.

– **FISCAAL EXPERT IVE ROSSEEL**

VISIE-ONDERZOEK: VLAMINGEN WILLEN EERLIJKE RIJKENTAKS

71 procent van de Vlamingen vindt vermogensbelasting een prioriteit voor de volgende regering

Liefst vier op de vijf Vlamingen zijn voorstander van een jaarlijkse belasting van minstens 1 procent op vermogens boven een miljoen euro. Dat grote draagvlak voor een vermogensbelasting bleek uit een bevraging bij 1.000 Vlamingen, van onderzoeksbureau iVOX op vraag van Visie. Voor zeven op de tien Vlamingen (71 procent) is dat zelfs een absolute prioriteit om de overheidsfinanciën gezonder te maken.

Het ACV stelt voor om vermogens vanaf 1 miljoen euro aan 1 procent te belasten tot 1,5 miljoen euro, vervolgens aan 1,25 procent tot 2 miljoen euro, en aan 1,5 procent voor alles daarboven. 'Die grenzen moeten gelden per persoon, niet per gezin', klinkt het. 'De gezinswoning telt mee aan de verkoopwaarde.'

9 juni. Fiscale rechtvaardigheid is een hot topic. Heel wat partijen komen met voorstellen om een hogere bijdrage te vragen van de grootste vermogens.

Sommige zetten in op een vermogensbelasting. Zo wil Vooruit financiële middelen, zoals aandelen en effectenrekeningen, vanaf 1 miljoen euro belasten aan 0,3 procent, en wil Groen een progressieve heffing van 0,4 naar 1,2 procent op totale vermogens vanaf 2,5 miljoen euro. PVDA mikt dan weer op minimaal 2 procent op vermogens vanaf 5 miljoen euro. De blauwdruk voor Van Peteghem's fiscale hervorming, waarmee CD&V naar de kiezer trekt, bevatte geen vermogensbelasting, maar wilde alle vermogensinkomsten, inclusief reële huurinkomsten, belasten aan een tarief van 25 procent. In tegenstelling tot het kluwen aan lage tarieven en vrijstellingen vandaag. Vooruit, Groen

en PVDA scharen zich achter gelijkaardige voorstellen voor een vermogenswinstbelasting.

De achterpoortjes van extreemrijken

N-VA en Open VLD steunen de voorstellen van de andere partijen niet. Een andere opvallende afwezige in het rijtje van voorstellen om een eerlijke bijdrage te vragen van de allerrijksten, is Vlaams Belang. Over de nauwelijks belaste vermogensinkomsten van de allerrijksten, of een verschuiving van lasten op arbeid naar lasten op vermogen, rept de zelfverklaarde partij van het volk met geen woord in haar programma.

'Partijen die moeite hebben met solidariteit over grenzen heen, hebben het vaak moeilijk met solidariteit tussen rijk en arm', zegt Naomi Vleugels van het Netwerk Rechtvaardige Fiscaliteit. Dat netwerk van middenveldorganisaties, waaronder de vakbonden, ijvert voor een eerlijker belastingstelsel. 'Vlaams Belang pretendeert gewone mensen te vertegenwoordigen, maar steunt in zijn stemgedrag absoluut geen herverdelend beleid.'

Nochtans leiden de ongelijkheden in het huidige systeem tot onvrede. 'De rijkste 1 procent Belgen bezit naar schatting 24 procent van al het vermogen,' zegt fiscaal expert van het ACV Ive Rosseel.

'Onlangs nog toonde de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, red.) dat geen enkel OESO-land zo'n groot verschil kent als België tussen de belastingdruk op arbeidsinkomens en op financiële vermogensinkomsten', zegt Femmy Thewissen, specialist economische rechtvaardigheid van 11.11.11. 'Meerwaarde op aandelen wordt in België bijvoor-

beeld niet belast, uitzonderlijk in de Europese Unie. Dat kan aan een tarief van 10 procent jaarlijks 1,2 miljard opbrengen, schat de Hoge Raad van Financiën.'

'Superrijken en grote bedrijven hebben veel meer mogelijkheden dan gewone mensen om hun belastingdruk te optimaliseren', vat Bart Lanckmans, expert fiscale rechtvaardigheid van het ACV, de huidige situatie samen. 'Zij kennen de achterpoortjes en maken er volop gebruik van.'

Kapitaalvlucht

Een 'experimentele statistiek' van het Federaal Planbureau schatte recent de opbrengst van een vermogensbelasting op minstens 4,7 miljard euro. Een studie van econoom Arthur Apostel (KU Leuven) mikt zelfs op 20 miljard euro. Volgens Vooruit, Groen en PVDA leveren hun voorstellen 1 tot 8 miljard euro voor de staatskas op. Welkome inkomsten nu de Europese

Commissie strenger wil toezien op begrotingstekorten. Daardoor zou België op zoek moeten naar 27 miljard euro.

Maar zolang sommige landen niet meedoen, bestaat de angst dat superrijken hun vermogen verhuizen naar andere landen. Al berekende een Zweedse studie dat zo'n kapitaalvlucht geen significante impact op de overheidsinkomsten of de economie heeft.

'Toen Frankrijk een vermogensbelasting invoerde', vult fiscaal expert van Oxfam Julien Desiderio aan, 'verliet nauwelijks 0,2 procent van de superrijken het land. Maar hoe meer landen zich achter zo'n internationale samenwerking scharen, hoe effectiever een vermogensbelasting.'

In Nederland wil de Tweede Kamer inmiddels dat de regering samen met

Frankrijk een wereldwijde minimumbelasting op extreme rijkdom bepleit. Nu multinationals met meer dan 750 miljoen euro omzet vanaf dit jaar onder een minimumbelasting van 15 procent vallen, door een Europese richtlijn, rijpen de geesten om werk te maken van een internationale rijkenbelasting, aldus Desiderio. 'Al is dat geen excuus om te wachten met nationale maatregelen.'

Vermogenskadaster

Daarvoor moet de Belgische fiscus zicht hebben op het vermogen van de Belgen via een vermogenskadaster, zegt Ive Rosseel. 'Maar in de praktijk bestaat dat al bijna. De FOD Financiën beschikt over alle gegevens over onroerende goederen, en alle bankgegevens zijn terug te vinden in het Centraal Aanspreekpunt van de Nationale Bank. Voor andere aandelen en overige zaken kan men een aangifteplicht invoeren. Het vergt alleen politieke wil.'

Vermogens worden in België veel lichter belast dan inkomsten uit arbeid, hekel Rosseel. 'Wij pleiten voor een eerlijke vermogens- én vermogensinkomstenbelasting aan de hand van een vermogenskadaster. Dat gaat hand in hand. Die inkomsten moeten dienen om de lasten op arbeid te verlagen.'

'We voelen belastingen aan als iets negatiefs', beseft Naomi Vleugels. 'Anekdoten over de fiscus die in een wijnkelder komt kijken, moeten mensen angst aanjagen, maar doen eigenlijk niet ter zake. We moeten anders leren kijken. Het gaat om eerlijke bijdragen aan de samenleving, waarmee we een sociaal beleid kunnen voeren.' ■

Aan tafel

Zondag 31 maart viel Pasen midden in de ramadan, net als vorig jaar trouwens. In Borgerhout leverde dat een buitengewoon beeld op. De Turnhoutsebaan, doorgaans een drukke verkeersader, vormde het decor van een eefestijn dat uit maar liefst twee kilometer aan tafels bestond.

Bijna achtduizend mensen van diverse leeftijden en origine schoven aan om samen te eten. Om exact 20.14 uur startte de maaltijd, het uur waarop gelovige moslims die dag de vasten braken. Op het menu stond een mix van gerechten, sommige bereid door lokale handelaars of deelnemende organisaties. De tafel daarnaast stond dan weer vol lekkers bereid door buurtbewoners. Sfeer verzekerd.

De recordlengte van de feesttafel kon een notaris officieel vaststellen met een geijkt meetwiel. De exacte lengte bedroeg 2.011 meter, een Belgisch record.

Volgend jaar valt Pasen niet meer in de ramadan. Maar in Borgerhout vinden ze ongetwijfeld een andere goede reden om weer samen aan tafel te gaan.

Foto: Sanad Latifaa

'Tot niet weerziens!'

De volksmond volhardt in de oude benaming 'cipier'. Maar de juiste term is 'penitentiair beambte'. Hoe het ook zij, in een gevangenis werken spreekt tot de verbeelding. Is het er zoals we denken, achter die hoge muur?

→ Tekst **Lies Van der Auwera** → Illustratie **Peter Goes**

Hendrik* kent na 32 jaar het gevangeniswezen als zijn broekzak. Van Sint-Gillis, Brugge en Gent tot Haren, hij is overal geweest. 'Als 21-jarige deed ik mee aan een staatsexamen op de Heizel, samen met 600 anderen. Wie slaagde, kon meteen beginnen.'

'Na twee weken opleiding kreeg je een sleutel en dan moest je je plan trekken. In het begin weet je niet altijd wat te antwoorden op het spervuur aan vragen van gevangenen. Maar gaandeweg leer je op je strepen te staan. Bang ben ik nooit geweest. En dat mag ook niet, dan zoek je beter ander werk.'

'In mijn beginjaren heb ik op zware afdelingen gestaan, waar de zwaarste misdadigers van België zaten. Zo zat ontsnappingskoning Kapllan Murat bijvoorbeeld op mijn gang.'

Opgeruimde cel

'Mijn dagtaak begint met het wakken van de gevangenen. We geven ontbijt, sommigen krijgen medicatie. Sommigen vertrekken nadien naar 'het werk', anderen gaan naar de rechtbank. In mijn loopbaan heb ik bij die ochtendronde helaas al doden gevonden.'

Op mijn ochtendronde heb ik al doden gevonden.

→ **CIPIER HENDRIK**

Zo'n beeld neem je mee naar huis.'

'Sommige cellen zijn heel opgeruimd en netjes, het ruikt er fris en de bewoner knoopt een praatje aan. Maar soms is het een ander verhaal. In feite is het net zo verscheiden als buiten. Opvallend: de zwaarste misdadigers hebben vaak de meest verzorgde cellen. Wie hier voor lange tijd zit, beseft dat hij of zij er het beste van moet maken.'

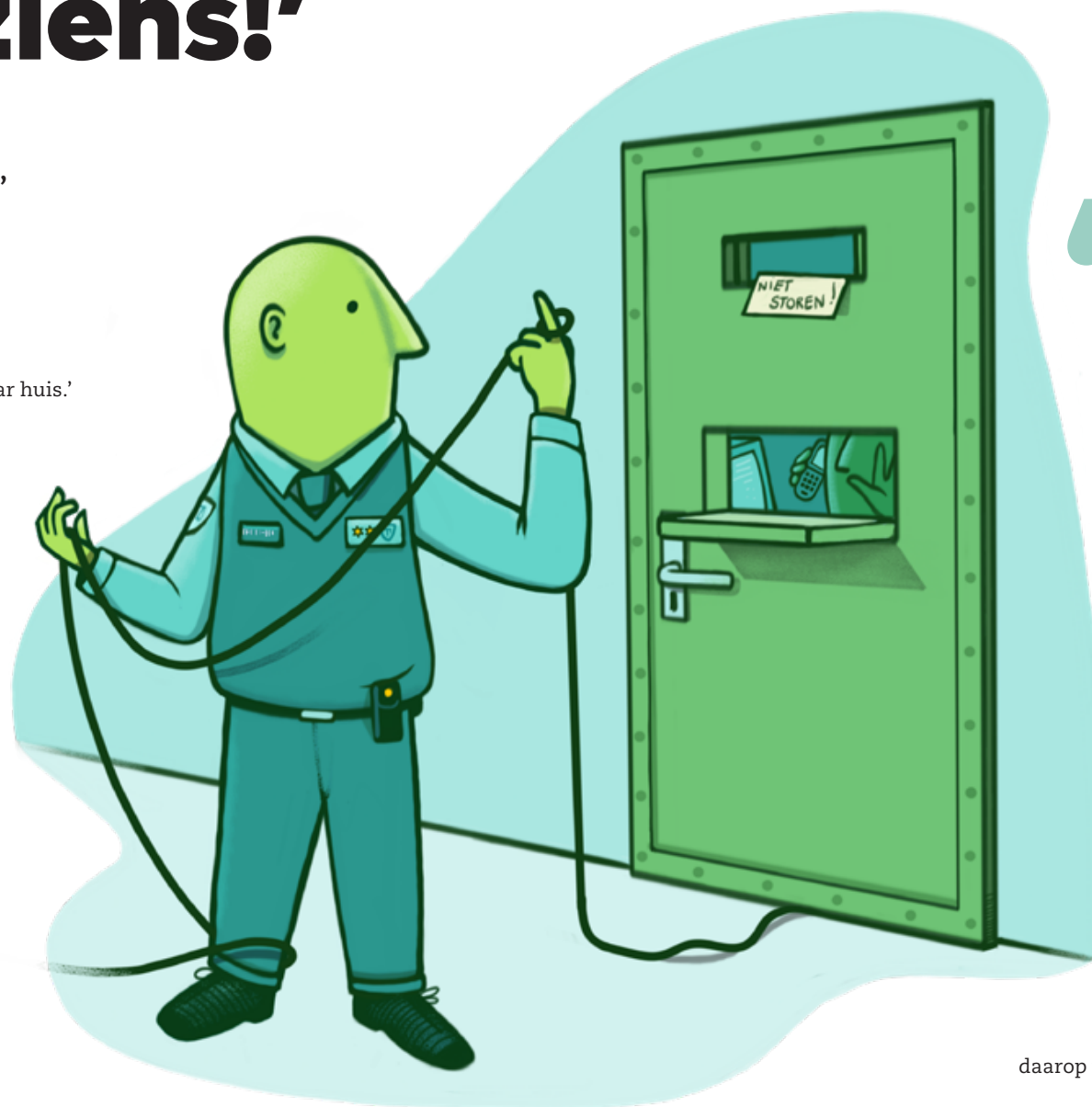
Heethoofd

'Soms is er ruzie tussen gevangenen die niet met elkaar in een cel willen. Of de bestelde tabak of voeding is niet aangekomen. Bemiddelen kost tijd. Het stijgende personeelstekort maakt onze baan er niet makkelijker op.'

'Je kunt zeker spreken van bepaalde types gevangenen. Zo heb je de heethoofden, snel ontvlambaar en vaak verbaal agressief. Zij slorpen veel van onze energie op. Je geduld verliezen kan een teken van zwakte zijn, dus je moet stalen zenuwen hebben. De manipulator is het moeilijkste type. Je hebt ook heel rustige types, die wel

kunnen ontploffen als ze hun zin niet krijgen. Hoe langer iemand hier zit, hoe rustiger hij of zij is.'

'Op vrouwenafdelingen kom ik in heel andere situaties terecht. Zo let ik er best op dat ik bij elke vrouw evenveel tijd spendeer. Sta ik twee minuten langer bij de ene, dan is de andere al gauw jaloers.'

Hoe langer iemand vastzit, hoe rustiger die is.

→ **CIPIER HENDRIK**

Internet in de nineties

'Sommige gedetineerden zal ik niet snel vergeten. Zo herinner ik me een Canadese bankier op leeftijd, een zogenaamde witteboordcrimineel. Hij was een modelgevangene, een buitenbeentje dat in 2007 een straffe voorspelling deed: we leefden op een luchtbel die snel zou ontploffen. Het jaar daarop volgde de bankencrisis.'

'De 'maffiabaas' zal ik ook niet licht vergeten. Wat die man hier allemaal binnen wist te smokkelen. Ongezien. Eind jaren negentig wist hij hier in de gevangenis internet te regelen, terwijl wij thuis zelfs nog geen internet hadden!'

'Op de dag van de vrijlating komen de meeste gedetineerden ons bedanken. Meestal wensen we hen succes en sturen hen op pad met: *Tot niet weerziens!* Dat is althans de bedoeling.' ■

* Hendrik is een schuilnaam.

VOOR DE GOEI

Realitycheck voor politici

In Elewijt gingen eind vorige maand politici van alle democratische partijen rechtstreeks in debat met militanten van het ACV. Niet op het podium, maar aan tafel. Groen-co-voorzitter Jeremie Vaneekhout (Groen), minister van Ontwikkelingssamenwerking Caroline Gennez (Vooruit), Liesbet Sommen (kandidaat-Europarlementslid CD&V), Kjell Vander Elst (kandidaat federale kieslijst Open VLD), Vlaams Parlementslied Veerle Geerinckx (N-VA) en federaal volksvertegenwoordiger Gaby Colebunders (PVDA) werden bevroegd over onder meer werkbaar werk, de beperking van de werkloosheidsbeperking in de duur, zware beroepen en andere hete hangijzers. 'Zo horen ze verhalen vanop de werkvloer zelf, een realitycheck voor hen', aldus een deelnemer. ■

Bekijk ook de video op www.visie.net.

INTERNATIONALE SOLIDARITEIT

Astma doodt

Jaarlijks sterven op het Afrikaanse continent meer mensen door ademhalingsproblemen dan door aids-hiv, tbc en malaria samen. Respira wil hier iets aan doen. In de zeer vervuilde stad Nakuru, in Kenia worden sensoren verspreid in de wijken, zoals in het verleden bij het populaire burgerwetenschapsproject Curieuzeneuzen, of Luchtpijp van CM en beweging.net in Vlaanderen. De resultaten leggen de basis voor een plan van aanpak tegen de toenemende luchtvervuiling. ■

~ respira-africa.net

VACATURES (M/V/X)

ACV zoekt

- Stafmedewerker arbeidsmarkt & werkzoekendenwerking – Schaarbeek
- Stafmedewerker welzijn op het werk – Schaarbeek

ACV Voeding & Diensten

- Vakbondsverantwoordelijke – Antwerpen
- ~ hetacv.be/jobs

CM zoekt

- Business expert claims – verzekeringen – Vlaanderen
  - Adviserend arts – Hasselt / Sint-Niklaas
  - Netwerkcoördinator – regio Scheldeland
- ~ cm.be/jobs

Beweging.net zoekt

- Senior accountant social profit – Schaarbeek
- ~ beweging.net/vacatures

Actrice

Natali

Broods

gevat in 5 woorden

Stem

'Het doet me deugd dat *Skunk* (nieuwe film met Broods, red.) zo goed ont-haald wordt. Ik ben heel tevreden dat we jongeren in kwetsbare situaties een stem konden geven. De film toont een realistisch beeld van jongeren die in een instelling terechtkomen, ook al is dat zonder *happy end*. Politici zijn aangesproken. Hopelijk richten ze nu hun aandacht op het probleem. Alleen is het jammer dat het zo lang moest duren.'

Familie

'Ik zie mijn ouders doodgraag, maar ik hoef niet elke week bij hen langs te gaan of dagelijks met hen te bellen. Ik ben wel heel geïnteresseerd om te doorgronden hoe mensen en familiedynamieken in elkaar zitten. Het gezin is de maatschappij in het klein. Niemand heeft zelf gekozen om er deel van uit te maken. Daarom spreken verhalen over families mij aan, met alle botsingen, geheimen en eigenheden die ermee gepaard gaan.'

Nachtraaf

'Ik ben absoluut geen ochtendmens. (*lacht*) Helaas vereist mijn taak als ouder dat wel van mij. De race tegen de klok 's ochtends om de kinderen uit bed, aangekleed, gevoed en tijdig op school te krijgen, dat is elke dag een opgave. Als ik in een film meespeel, moet ik ook vaak heel vroeg opstaan, wanneer iedereen nog slaapt. Maar op die momenten kan ik dat wel appreciëren, omdat ik dan alles op mijn eigen tempo kan doen.'

Empathisch

'Ik ben wel empathisch, maar ik ben ook maar een mens natuurlijk. (*lacht*) Als het vooruit moet gaan of wanneer ik gestresseerd ben, kan ik wel bot overkomen. Door verschillende rollen te spelen, heb ik geleerd om mij in anderen te verplaatsen, iets wat ik ook in mijn dagelijks leven probeer toe te passen. Empathie is een eigenschap die we als samenleving wat verleerd zijn. Er is te veel woede en ongenoegen. We kunnen enkel nog medeleven opbrengen voor de mensen die dicht bij ons staan, maar alles wat verder van ons bed is, dat lijkt moeilijker.'

Rechtvaardig

'Toen ik jong was, had ik een sterk rechtvaardigheidsgevoel. Met ouder te worden ben ik zaken genuanceerder gaan bekijken. Ik probeer de actualiteit zo goed als het kan te volgen, want ik vind dat deels mijn plicht. Als ik bijvoorbeeld zie wat er in Gaza gebeurt, dan kan ik niet anders dan verontwaardigd en kwaad te zijn om het onrecht dat de mensen daar wordt aangedaan. Maar ik probeer me niet in alles op te winden, want dan ben ik aan het einde van de dag uitgeput.'

WEST-VLAANDEREN

